

Az öreg Szeged.

Mulatóhelyek és egyébek.

Írta: Cserzy Mihály.

(Folytatás.)

(10) Nagy Sándorék este zászlók alatt, zenekiséreikkel a városháza elé vonultak s az összegyűlt néphez a hazáról, a szabadságról, az elnyomtatásról tüzes beszédeket tartottak, mire a tüntetők hazafias dalok éneklése mellett körutra indultak. A kétféjű-sasos címereket a császári hivatalokról leszedték, aztán *Jombart* megyefőnök lakása elé mentek s ott az ablakokat szorra bevették. Természetesen ennek az lett a következménye, hogy a Kis-Kaszinó működését betiltotta Bonyhády úr.

Jött azután az 1860—61. évi alkotmányos mozgalom s ez újabb föllendülést keltett az egyesületben. A polgárság gyűlékezési helyéül újra a Kaszinó termei szolgáltak. Ekkor *Fodor István* szegedi ügyvéd volt az elnöke. (Akit a nép humorosan *Paszuly Pistának* nevezett el.) A Kis-Kaszinónak ez az újabb talpraállása inkább a poharazásban és a kártyajátékban jelentkezett. Nap-nap után folyt a „decizgetés“, a nagyteremben *Krausz* bácsi tánciskolájában két szál cigány mellett a táncitanítás, melyből a *körmagyar* sem hiányzott, sőt a „lengyelke“ és „tipegő“ is otthonra talált, a belső szobákban pedig az „ördög bibliájá“-val való szórakozás. A ferbli, még a huszomegy. Gazdag felsővárosi polgárok, hajósok, halászok, gazdálkodók „szórakoztak“ reggelekig és üttették az asztalt, huzták a „blattot“ és a „kasszát“.

Egyszer érdekes jelenet történt a társaságban. (A jelen voltak neveit természetesen illendőségből el kell hagyni.) A partnerek közül az egyiknek még alsója volt, a másiknak pedig négy királya. Persze „hívott“ az egyik is, másik is, egyszer csak elfogyott a *Vasorrú*-nak (ez egy igen gazdag hajósgazda volt, akinek először volt batiája Szegeden) a pénze. Elő korcsmáros! . . . *Böröcz* bácsi, a korcsmáros, oda adta a „szíve körül volt összes bankóját“, még mindig licitált a „négy alsós“. Nagy drukk, általános izgalom, az asztalon halommá nőtt a zsiros bankó (akkor nem voltak annyira összefoltogatva, mint a háboru alatt és az emberek „élére rakták“ a nagy bugyellárisban, nem gyűrték a kabátzsebbe), a „négy királyos“ szeme megakadt, hogy kitől kérjen kölcsön pénzt.

Egyszer csak kivágja a partner a szót:

— Ferkó pénz játszik!

— Igen!? . . . fellelte amiaz felsővárosi (selyemvárosi) büszkeséggel. — Jó van . . . Hát játszon a pénz!

Azzal fölkelt, oda hívta a korcsmárost és lepecsételtette vele a kártyákat. Két külön csomóba. S csak annyit mondott:

— Mindejt játszik a pénz!

Haza ment, egész asztalkendőre való papírpénzt hozott és ledobta az asztalra.

— Hát Jóska, itt van amit hívtál! . . . Műd van?

A *Vasorrú* a „kasszát“ behuzta, aztán megbékülve mosolygott.

Folytatjuk.)

Március hó végén hagyja el a sajtót *dr. Rigler Gusztáv* egyet. ny. r. tanár „A Közegészségian és a Járványtan Rövid Tankönyve“ című kb. 22 ivre terjedő munkája, melyre a megjelenésig előfizetést nyitottunk. Előfizetési ára 300 K. Megjelenés után kb. 400 K. Előfizetések eszközölhetők: Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó R.-T. könyvkereskedésében.

SZÍNHÁZ, MŰVÉSZET

Két Dohnányi hangverseny. Innen-onnan néhány évtizede már, hogy *Dohnányi* művészete meghódította a világot. 1902.-ben második (D moll) szimfoniája, mely ma is legtökéletesebb képviselője alkotó művészetének, — Birminghamon, Mainzon, Budapesten keresztül egy csapásra hódította meg a művelt népek minden zeneértőjét. A nagyszabásu, öt tételből álló zenekari kompozíció, melynek számunkra különös értéke magyaros verete is, csakhamar bejárta az összes hangversenydobogókat, s magasba ivelő utat nyitott *Dohnányi* magyar zsenijének: azóta mint komponistáról, előadó művészről és dirigensről mindenütt és mindenkor csak a legmagasabb elismerés hangján szólott a kritika. Legutolsó amerikai hangversenykörutja alkalmával kilenc zenekar, köztük a világhírű Boston Orchester Company, ajánlotta fel számára a dirigensi székot, számtalan zeneiskola és intézet tanári állással kínálta meg. *Dohnányi* hű maradt hazájához, nem fogadta el a meghívásokat, utjában pedig mindenütt élénk magyar propagandát fejtett ki: informálta az amerikai sajtót Magyarország helyzetéről, a keresztény kormányzás valódi tényei felől, az olt-hatatlan magyar irredentáról.

Mikor korunk egyik leghatalmasabb zsenijét ünnepejük benne, ünnepünk legszebb része az a gondolat, hogy ő egészen a miénk, magyar művész a szó legnemesebb értelmében.

Március 22.-én este nyolcórai kezdettel a Tiszaszállóban tartott szóló hangversenyén régen nem látott nagyszámu és előkelő közönség gyönyörködött *Dohnányi* Ernő nagyszerű művészetében. A művész Beethoven: op. 27 Cis moll sonátájának (Mondschein), Chopin: des dur prelude-jének (Esöcseppes), valamint Schumann: op. 9 karneváljának előadásában a legtökéletesebb művészi élvezetet nyújtotta. Előkelő művészi felfogása, kifejező előadó képessége, decrescendóinak elhaló finomsága, valamint rendkívül tökéletes pedáltechnikája lelkes, viharos tapsokat váltott ki a közönségből.

Dohnányi második (zenekari hangversenyén márc. 23-án d. u. a Belvárosi mozgóban Beethoven két versenyművét hallottuk. *Dohnányi* ma az egész világ Beethoven-játszóit közt a legelső, ugyszólván egyedülálló nagyság. Tökéletes előadásban mutatta meg a halhatatlan komponista két nagyszabásu koncertjének minden szépségét. A harmadik zongorakonzert Lárójából kiérez-tük a tragikus életű zenetitan minden szomorúságát, míg Rondójának bájos könnyed témája vigasztalólag, üdítőleg hatott. — Az ötödik koncert Beethovennek utolsó, sorrendben ötödik versenyműve (op 27-es dur.) Új korszakot jelent Beethoven megelőző műveivel szemben. A témák hősi színezete, a harcias ritmusok tulsulya, a lyrai epizódok hiánya igazolni látszanak egyes zeneesztetikuskok feltevését, hogy Beethoven ezen művében az akkor divatos katonazenekari hangversenyeket utánozza. Egy időben (1809) irt is két F-dur indulót katonazenekarra. A versenymű felépítése is egészen újszerű. — A szokásos bevezetés nélkül mindjárt a magánhangszer kezdi meg a témát, mely szélesen tartott zenekari harmóniák felett száguldó futamokban jut kifejezésre. Ugynevezett kadenciák nincsenek, ezek mintegy a műből adódnak. A nagyszabásu kompozíciót először a lipcei Gewandhaus egyik hangversenyén mutatták be, Bécsben került először nyilvános előadásra 1812 febr. 12-én. Zongorán Cerny Károly, Beethoven fiatal tanítványa játszta, a zenekart a szerző vezényelte. Ma teljesen érthetetlen előttünk a *Körner* Theodor kritikája, ki másnap ezt írta az előadásról: „Beethoven új zongoraversenye megbukott.“ A kétségkívül nagy technikai nehézségekben bővelkedő zeneműben *Dohnányi* bámulatos precíz játékát élvezték s örömmel állapíthatjuk meg, hogy a zenekari kíséret is mindvégig méltó volt a legnagyobb magyar muzsikusi játékához. Ugyancsak tökéletes finomság jellemezte a zenekari bevezetésül játszott Mozart: Szöktetés a Seraillyból előadását is melyért hasonlóképpen hálásak lehetünk *Fichtner* karnagynak. Kitérőlheteretlenül fog élni emlékezetünkben ez a két hangverseny s hisszük, hogy a mi *Dohnányi*nk a jövőben sem fog megfélekedni szegedi tisztelőiről